

Het belang van het kind in het Nederlands migratierecht

Rol van kinderrechtenrapportages van Defence for Children op het belang van het kind in besluitvorming in migratieprocedures

Student: Sanne van der Lee (S3744450)

Masterthesis Orthopedagogiek (PAMA5166)

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

Eerste beoordelaar: dr. A.E. Zijlstra

Tweede beoordelaar: dr. B.E. Bartelink

Datum: 4 december 2022

Aantal woorden: 10641

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie *'Het belang van het kind in het Nederlands migratierecht'*. Het onderzoek maakt deel uit van het afstudeerproces van de master Orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. De uitvoering van dit onderzoek is gedaan in samenwerking met de organisatie Defence for Children en vond plaats van mei tot december 2022. Met dit onderzoek hoop ik bij te dragen aan de kennis over de invulling en weging van de belangen van kinderen die te maken krijgen met het migratierecht in Nederland. De focus van het onderzoek ligt op het in kaart brengen van de rol die belangen van kinderen spelen in migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage van Defence for Children is ingebracht.

Het schrijven van deze scriptie heeft mij kennis opgeleverd over de gedragswetenschappelijke en juridische aspecten die een rol spelen in migratieprocedures van kinderen in Nederland. Ik wil graag mijn dank uitspreken naar Defence for Children voor de mogelijkheid om mijn onderzoek uit te kunnen voeren. In het bijzonder bedank ik de Kinderrechtenhelpdesk van Defence for Children, zij hebben mij voorzien van de data voor het onderzoek, praktische ondersteuning en zijn daarnaast beschikbaar geweest voor al mijn vragen, met name op het juridische vlak. Daarnaast bedank ik de advocaten die de tijd en moeite hebben genomen om mij de juridische beslissingen toe te zenden die zijn genomen in de migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage is ingebracht. Mede dankzij hen heb ik het onderzoek uit kunnen voeren. Tot slot bedank ik Elianne Zijlstra voor de scriptiebegeleiding vanuit de Rijksuniversiteit Groningen. De altijd scherpe en duidelijke feedback heb ik als prettig ervaren en heeft ervoor gezorgd dat ik mijn scriptie steeds kon verbeteren.

Samenvatting

Artikel 3 van het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind (IVRK) verplicht Nederlandse autoriteiten het belang van het kind een eerste overweging te laten zijn in alle beslissingen die het kind treffen. Echter, het belang van het kind wordt in het migratierecht niet altijd gewogen. Defence for Children schrijft kinderrechtenrapportages waarin de belangen van het betrokken kind vanuit een juridisch perspectief worden belicht. De kinderrechtenrapportages worden door een advocaat ingebracht ter ondersteuning van de migratieprocedures. Momenteel is het onduidelijk hoe er invulling wordt gegeven aan het belang van het kind en hoe belangen worden gewogen in migratieprocedure waarin een kinderrechtenrapportage is ingebracht en in hoeverre er overeenstemming is tussen adviezen uit de kinderrechtenrapportages en de uitkomsten van de migratieprocedures. In het huidige onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal: *“In hoeverre spelen belangen van kinderen een rol in migratieprocedures waar een kinderrechtenrapportage is ingebracht?”* Kinderrechtenrapportages (N=29) en bijbehorende beslissingen zijn kwantitatief en kwalitatief geanalyseerd. Een kwalitatieve inhoudsanalyse is uitgevoerd aan de hand van een vooraf opgesteld codeboek. De resultaten wijzen uit dat belangen van kinderen worden benoemd door beslissers aan de hand van de continuïteit in opvoeding, verzorging en toekomstperspectief, educatie, stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief en omgang met leeftijdsgenoten. In besluitvorming krijgt het belang van de Staat in veel gevallen meer gewicht dan het belang van het kind. Iets meer dan de helft van de beslissingen (65%) is in overeenstemming met de adviezen van de kinderrechtenrapportages. Op basis van de resultaten worden aanbevelingen gegeven voor vervolgonderzoek en de praktijk.

Sleutelwoorden: Belang van het kind, Migratierecht, Defence for Children, BIC-model

Abstract

Article 3 of the Convention on the Rights of the Child (CRC) obliges authorities to make the best interests of the child a primary consideration in all actions concerning the child. However, in migration law, the best interests of the child are not always taken into account. Defence for Children writes children's rights reports in which the interests of the child are highlighted from a legal perspective. It is unknown how the best interests of the child are weighed in migration procedures in which a children's rights report has been submitted, and to what extent there is an agreement between advice from the reports and the outcomes of the migration procedures. The following research question was central to the current study: *"To what extent do the best interests of the child play a role in migration procedures where a children's rights report has been submitted?"* Children's rights reports (N=29) and decisions were analysed quantitatively and qualitatively. The results show that the best interests of children are identified by decision-makers on the basis of continuity in upbringing, care and prospects for the future, education, stability in living conditions and interaction with peers. In most of the migration procedures, the interest of the State is given more weight than the best interest of the child. More than half of the decisions (65%) are in accordance with the advice of the children's rights reports. Based on the results, recommendations for follow-up research and practice are formulated.

Keywords: Best interest of the child, Migration law, Defence for Children, BIC-model

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Abstract	4
Inleiding	7
Theoretisch kader	11
Het Nederlands migratierecht en het belang van het kind.....	11
Artikel 8 EVRM	11
Het belang van het kind.....	13
Artikel 8 EVRM en het belang van het kind	14
Methode	16
Onderzoeksdesign	16
Onderzoekspopulatie	16
<i>Inclusiecriteria</i>	16
<i>Onderzoekspopulatie</i>	16
Onderzoeksprocedures	17
Data-analyse	17
Resultaten	19
Invulling belang van het kind.....	19
<i>Continuïteit in opvoeding, verzorging en toekomstperspectief</i>	19
<i>Stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief</i>	20
<i>Omgang met leeftijdsgenten</i>	21
Weging belang van het kind.....	21
<i>Belang van de Staat</i>	22
<i>Kwaliteit van de kinderrechtenrapportage</i>	22
<i>Eigen verantwoordelijkheid</i>	23
<i>Banden met Nederland</i>	24
<i>Intensief gezins-/familieleven</i>	24
<i>Herziening besluit vreemdelingenrechter</i>	25
Uitkomsten beslissingen.....	26
Vergelijking uitkomsten bij het inbrengen van alleen een kinderrechtenrapportage en het inbrengen van een kinderrechten- en BIC-rapportage.....	27
Conclusie	29
Discussie.....	29
Krachten en beperkingen.....	31
Aanbevelingen voor vervolgonderzoek.....	32

Aanbevelingen voor de praktijk	33
Literatuur	34
Bijlage 1. Codeboek	39

Inleiding

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: IVRK) geeft autoriteiten de verplichting om het belang van het kind te wegen in het migratierecht (Council of Europe, 1950). In Artikel 3 van het IVRK wordt beschreven dat het belang van het kind een eerste overweging behoort te zijn bij besluiten die het kind treffen: *“Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging”* (United Nations, 1989).

Hoewel het belang van kinderen in migratieprocedures een eerste overweging behoort te zijn, wordt het belang van kinderen in migratieprocedures niet altijd gewogen (Beltman et al., 2017; Vegter et al., 2019). Het VN-Kinderrechtencomité controleert vijfjaarlijks de naleving van het IVRK in Nederland. In 2022 beveelt het Comité Nederland het volgende aan: *“Garandeer dat het belang van asielzoekende kinderen de belangrijkste afweging is in alle asielprocedures en dat hun mening gehoord wordt, er rekening mee wordt gehouden en er het juiste belang aan gehecht wordt”* (VN-Kinderrechtencomité, 2022).

In het Nederlands migratierecht wordt onderscheid gemaakt tussen het reguliere migratierecht en het asielrecht. In het asielrecht wordt er gekeken naar persoonlijke vrees voor vervolging of onmenselijke behandeling in het land van herkomst voor het verlenen van een verblijfsvergunning. Het regulier migratierecht betreft alle andere verblijfsgronden behalve asiel. Binnen het regulier migratierecht zijn de drie belangrijkste gronden voor het aanvragen van een verblijfsvergunning gezinshereniging, werk en studie (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2020). Een reguliere aanvraag voor een verblijfsvergunning kan worden gedaan door een kind van twaalf jaar of ouder. Wanneer een kind jonger is dan twaalf jaar, moet de aanvraag gedaan worden door een wettelijke vertegenwoordiger (Nissen & Sportel, 2021). Alleenstaande minderjarige kinderen vragen vaak zelfstandig, of met behulp van een voogd, een verblijfsvergunning aan. Kinderen uit gezinnen zijn doorgaans onderdeel van de aanvraag voor een verblijfsvergunning van de ouders. Ondanks het feit dat kinderen uit gezinnen de verblijfsvergunning niet zelf aanvragen, dient ook het belang van kinderen uit de gezinnen op grond van art. 3 IVRK gewogen te worden (Beltman et al., 2017).

De toets aan het belang van het kind komt voornamelijk aan de orde in het kader van een beroep op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) (Beltman & Zijlstra, 2013). Art. 8 EVRM beschrijft het recht op eerbiediging van privéleven en gezins-/familieleven. Kinderen die voor langere tijd in Nederland verblijven kunnen vanwege ‘worteling’ of binding met Nederland een verblijf aanvragen in het kader van recht op

respect voor privéleven. Daarnaast kunnen ouders die met scheiding van hun kind worden bedreigd, een beroep doen op art. 8 EVRM in het kader van het recht op respect voor gezinsleven (Aarrass, 2021). Een overeenkomst tussen kinderen die een verblijfvergunning aanvragen is dat zij in onzekerheid over hun toekomst leven en hierdoor mogelijk ontwikkelingsschade oplopen (Kalverboer & Zijlstra, 2006a). Gezinnen kunnen te maken krijgen met lange migratieprocedures die worden ervaren als angstig en onzeker. De stress die daarbij komt kijken kan problemen van ouders en kinderen verergeren of kan bestaande stress in standhouden (Kalverboer & Winter, 2007).

Kinderen die voor langere tijd in een land verblijven, wortelen zich in de samenleving en cultuur van het gastland. Worteling houdt onder andere in dat kinderen lid worden van sociale groepen, de taal leren en naar school gaan in het gastland (Kalverboer et al., 2009). Onderzoek toont aan dat gedwongen terugkeer van ‘gewortelde’ kinderen naar het land van herkomst bij kan dragen aan ontwikkelingsschade. Dit als gevolg van bestaande kwetsbaarheid door ervaringen in het thuisland, de vlucht, mentale en emotionele ontwikkelingsproblemen en langdurige migratieprocedures (Kalverboer et al., 2009). Kinderen die gedwongen terug moeten keren kunnen problemen ervaren in hun land van herkomst met het aangaan van sociale contacten, het onderwijs, gezondheid en veiligheid (Zevulun, et al., 2021).

Een ander mogelijk gevolg van migratie van ouders en/of hun kinderen is langdurige scheiding van ouder en kind. Een ouder of kind kan vooruitreizen naar Nederland en na het verkrijgen van een verblijfsvergunning een verzoek tot gezinshereniging indienen (Klaassen & Lodder, 2020). Kinderen in het migratierecht die gescheiden leven van één of beide ouder(s) kunnen meer stress ervaren dan kinderen die met zijn of haar hele familie leven. Daarnaast wordt scheiding van beide ouders van het kind in migratieprocessen geassocieerd met een groter risico op het ontwikkelen van psychische problemen zoals angst, depressie en PTSS (Derluyn et al., 2009; Höhne et al., 2020). Het is belangrijk voor een goede ontwikkeling van een kind om sensitieve en responsieve verzorgers te hebben die fysiek aanwezig zijn, zodat een hechtingsrelatie opgebouwd kan worden (Kalverboer & Zijlstra, 2006b).

Om de belangen van kinderen in migratieprocedures een eerste overweging te laten zijn, biedt Defence for Children ouders en kinderen juridische ondersteuning door het schrijven van kinderrechtenrapportages. Defence for Children is een non-gouvernementele organisatie die opkomt voor de rechten van kinderen. In deze organisatie wordt juridisch advies gegeven binnen migratieprocedures waarin kinderen betrokken zijn. Ook in migratieprocedures waarin het recht op respect voor privéleven en recht op respect voor gezins-/familieleven een rol speelt, worden kinderrechtenrapportages ingebracht. Juristen werkzaam bij Defence for Children

schrijven de kinderrechtenrapportages waarin het belang van het betrokken kind vanuit een juridisch oogpunt wordt beschreven en een advies wordt gegeven over welke beslissing, het wel of niet verlenen van een verblijfsvergunning, in de migratieprocedure in het belang van het kind zou zijn. Deze kinderrechtenrapportages bieden advocaten ondersteuning in rechtszaken waarin kinderen betrokken zijn (Defence for Children, 2022).

Een tweede initiatief om het belang van het kind meer aandacht te geven in migratieprocedures zijn Best Interest of the Child (BIC)-rapportages. Om vanuit gedragswetenschappelijk perspectief invulling te geven aan het belang van het kind kan er gebruik gemaakt worden van de Best Interests of the Child (BIC)-model. Het model is ontwikkeld door Kalverboer en Zijlstra (2006a) en geïntegreerd in General Comment nr. 14 (United Nations Committee on the Rights of the Child, 2013) van het IVRK (Kalverboer, 2014). Het model bestaat uit veertien omgevingscondities die bij kunnen dragen aan een positieve ontwikkeling van het kind (Kalverboer & Zijlstra, 2006b). Met het BIC-model als theoretische grondslag kan een diagnostisch onderzoek worden uitgevoerd naar het belang van een kind binnen een migratieprocedure, een zogeheten Best Interests of the Child (BIC)-assessment. Met een BIC-assessment wordt de kwaliteit van de opvoedingsomgeving van een kind in kaart gebracht en vergeleken met de opvoedingsomgeving bij verschillende uitkomsten van de migratieprocedures. Het rapport van een BIC-assessment kan door advocaten die gezinnen of kinderen bijstaan in een migratieprocedures ingebracht worden als een deskundigenrapport (Kalverboer et al., 2017). Door BIC-assessments uit te voeren, wordt getracht vanuit pedagogische ontwikkelingsperspectieven een gefundeerde norm te ontwikkelen voor de toepassing van kinderrechten (Kalverboer & Zijlstra, 2006b).

Er is onderzoek gedaan naar de invloed van BIC-rapportages op de rol van het belang van het kind in migratieprocedures. Het belang van het kind lijkt door de BIC-rapportages aandacht te krijgen in beslissingen. Echter, de invloed van de BIC-rapportages is wisselend (Van Os et al., 2022). Momenteel is er geen wetenschappelijk onderzoek beschikbaar hoe belangen van kinderen worden ingevuld en gewogen door beslissers in migratieprocedures waar een kinderrechtenrapportage van Defence for Children is ingebracht. Daarnaast is het onduidelijk in hoeverre de adviezen van de kinderrechtenrapportages overeen komen met de uiteindelijke beslissingen in migratieprocedures. Tot slot is er geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de invulling en weging van belangen van kinderen in het migratierecht als vanuit het juridische perspectief (kinderrechtenrapportage) en gedragswetenschappelijk perspectief (BIC-rapportage) de belangen van kinderen worden belicht. Onduidelijk is wat de uitkomsten

zijn van migratieprocedures wanneer een kinderrechtenrapportage wordt ondersteund door een BIC-rapportage.

Centraal in dit onderzoek staat de vraag: *“In hoeverre spelen belangen van kinderen een rol in migratieprocedures waar een kinderrechtenrapportage is ingebracht?”* Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe wordt invulling gegeven aan het belang van het kind in de onderbouwing van beslissingen in migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage is ingebracht?
2. Hoe wordt het belang van het kind gewogen in beslissingen in migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage is ingebracht?
3. In hoeverre zijn de beslissingen in migratieprocedures in lijn met de adviezen uit de kinderrechtenrapportages?
4. Welke verschillen zijn waar te nemen in de invulling en weging van het belang van het kind als een kinderrechtenrapportage ondersteund wordt door een BIC-rapportage?

Theoretisch kader

Het Nederlands migratierecht en het belang van het kind

Het migratierecht maakt onderdeel uit van het bestuursrecht en belangrijke regels binnen dit rechtsgebied worden beschreven in de Vreemdelingenwet 2000. In Nederland wordt het migratierecht onderverdeeld in het reguliere migratierecht en asielrecht. Bij het reguliere migratierecht staat het verblijfsdoel van de vreemdeling centraal. Een vreemdeling kan bijvoorbeeld een verblijfsvergunning aanvragen voor studie, werk of gezinshereniging (Lodder, 2018). Binnen het asielrecht wordt er gekeken naar de omstandigheden in het land van herkomst, zoals onveiligheid, om een vreemdeling mogelijk een verblijfsvergunning te verlenen (Egter van Wissekerke, 2011).

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (hierna: IND) behandelt de aanvraag voor een verblijfsvergunning. Een vreemdeling dient een aanvraag in voor een verblijfsvergunning. Vervolgens beslist de IND of de aanvraag van een verblijfsvergunning wordt ingewilligd of afgewezen, waarbij doorgaans een onderbouwing voor de beslissing wordt gegeven. Wanneer de aanvraag wordt afgewezen, kan een vreemdeling in reguliere procedures bezwaar maken bij de IND. De IND kan het bezwaar ongegrond verklaren. De vreemdeling kan hiertegen in beroep gaan bij de vreemdelingenrechter. Vervolgens beoordeelt de rechter de beslissing van de IND en besluit of er sprake is van een gegrond of ongegrond beroep en geeft daarbij een onderbouwing van zijn of haar beslissing (Kampstra, 2021). Een vreemdelingenrechter toetst de beslissingen van de IND marginaal, wat inhoudt dat wordt beoordeeld of de IND alle belangen heeft betrokken bij de beslissing. De vreemdelingenrechter toetst niet inhoudelijk hoe de IND het belang van het kind heeft ingevuld (Beltman & Zijlstra, 2013; Gremmen 2022). Bij een gegrond beroep dient de IND opnieuw een beslissing te nemen over de aanvraag van de verblijfsvergunning met inachtneming van de uitspraak van de vreemdelingenrechter. De IND kan bij een gegrond beroep van de vreemdelingenrechter in hoger beroep gaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS). De vreemdeling kan bij een ongegrond beroep van de rechter ook in hoger beroep gaan bij de ABRvS. Bij een gegrond hoger beroep dient de IND opnieuw een besluit te nemen over de aanvraag van de verblijfsvergunning met inachtneming van de uitspraak van de ABRvS (Kampstra, 2021).

Artikel 8 EVRM

Het reguliere migratierecht behandelt onder andere zaken waarbij een verblijfsvergunning wordt aangevraagd in het kader van een beroep op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de

Rechten van de Mens (EVRM). Staten die lid zijn van de Raad van Europa dienen zich te houden aan de verplichtingen uit het EVRM. In artikel 8 van het EVRM wordt beschreven dat iedereen recht heeft op respect voor privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) legt uit dat een staat bij een beslissing om een persoon geen verblijfsvergunning te verlenen, rekening moet houden met het privé- en gezinsleven van de vreemdeling (Lodder, 2018).

In migratieprocedures kan het recht op respect voor privéleven in het geding zijn. Het recht op privéleven is een veelomvattend begrip en kan als volgt worden omschreven: *“Het recht om relaties aan te gaan en te ontwikkelen met andere mensen en de omringende samenleving en kan tevens aspecten van de sociale identiteit omvatten”* (Zwaan et al., 2018). Privéleven wordt door het EHRM gezien als de totaliteit van sociale banden die een gevestigde vreemdeling heeft met het gastland (Lodder, 2018). Het privéleven wordt aan de hand van verschillende uitspraken van het EHRM nog breder uitgelegd waarbij privéleven het gehele netwerk van economische, sociale en persoonlijke banden van een persoon inhoudt. Een beroep op het recht op respect voor privéleven wordt veelal gedaan wanneer een kind langdurig in Nederland verblijft en met uitzetting wordt bedreigd. In het geval van langdurig verblijf van een kind in een gastland kan er namelijk gesproken worden van worteling in de samenleving (Blaak et al., 2012).

Naast een schending van het recht op eerbiediging van privéleven, kan er in het kader van art. 8 EVRM ook sprake zijn van een schending van het recht op respect voor gezinsleven. Gezinsleven bestaat tussen (huwelijks)partners en tussen ouders en kinderen. Gezinsleven bestaat niet alleen tussen biologische ouders en hun kinderen, ook adoptie- pleeg-, en opvangouders en hun kinderen worden hiertoe gerekend. Ook met andere gezinsleden kan sprake zijn van gezinsleven, zoals grootouders of tussen ouders en hun meerjarige kinderen (Zwaan et al., 2018). Het kerngezin wordt door het EHRM gezien als ouders en de kinderen die uit het huwelijk zijn geboren. In het geval dat het kind en een ouder of een familielid buiten het kerngezin een beroep doen op art. 8 EVRM, acht het EHRM het noodzakelijk dat er sprake is van meer dan de normale afhankelijkheid en meer dan de normale emotionele banden tussen de ouder(s) of een ander familielid en het kind (Desmond, 2018; Moya & Milios, 2021).

Om een beroep te kunnen doen op het recht op respect voor privé- en/of gezins-/familielevens, dient er vastgesteld te worden of er sprake is van privé- en/of gezinsleven. Wanneer dit is vastgesteld, wordt de vraag gesteld of er sprake is van inmenging van de Staat in het recht op respect voor privé- en gezinsleven en of deze inmenging gerechtvaardigd is (Lodder, 2018; Zwaan et al. 2018). Inmenging in privé- en gezinsleven is toegestaan wanneer

hiervoor een legitiem doel is. Op individueel niveau dient er een belangenafweging te worden gemaakt. De belangen van de Staat worden hierin meegewogen, zoals bijvoorbeeld het economisch welzijn van Nederland of het voeren van een immigratiebeleid. De belangen van de Staat worden afgewogen tegen de belangen van de vreemdeling. Voorbeelden van factoren waar rekening mee gehouden moet worden bij de belangenafweging zijn de duur van het verblijf van de vreemdeling in het gastland, de banden met het land van herkomst, of het voortzetten van gezinsleven in het land van herkomst mogelijk is en of er kinderen zijn en wat de belangen van deze kinderen zijn. Wanneer de belangenafweging uitvalt in het voordeel van de vreemdeling, dient de Staat op grond van art. 8 EVRM een vreemdeling in het land toe te laten of het land niet uit te zetten (Lodder, 2018).

Wanneer en hoe er door de IND getoetst dient te worden aan art. 8 EVRM wordt in Nederland uitgewerkt in de Werkinstructie 2020/16 van de IND. In dit document staat beschreven dat in de belangenafweging in alle gevallen ook het belang van het kind betrokken moeten worden wanneer het besluit gevolgen heeft voor het kind (IND, 2020).

Het belang van het kind

In 1995 heeft Nederland het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind (IVRK) ondertekend. Artikel 3 van het IVRK verplicht de lidstaten om het belang van het kind bij alle maatregelen betreffende kinderen een eerste overweging te laten zijn. Het VN-Kinderrechtencomité (hierna: Comité) benadrukt dat het belang van het kind altijd beoordeeld moet worden op het niveau van het individuele kind (United Nations, 1989). In General Comment (GC) nr. 22 wordt beschreven dat het belang van het kind in besluitvorming een hoge prioriteit behoort te krijgen (United Nations, 2017). Omdat het belang van het kind een complex begrip is, heeft het Comité in General Comment nr. 14 handvatten gegeven voor het vaststellen en beoordelen van het belang van het kind. Afhankelijk van de situatie van het kind, dient er met de volgende factoren rekening gehouden te worden bij het vaststellen en beoordelen van het belang van het kind: a) De mening van het kind; b) De identiteit van het kind; c) Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen; d) Zorg, bescherming en veiligheid van het kind; e) Kwetsbare situatie; f) Recht van het kind op gezondheid; g) Recht van het kind op onderwijs. Daarnaast beschrijft GC nr. 14 de volgende procedurele waarborgen om ervoor te zorgen dat het belang van het kind op een juiste manier wordt geïmplementeerd: a) Recht van het kind zijn mening kenbaar te maken; b) Vaststelling van feiten; c) Tijdsperceptie; d) Gekwalificeerde beroepskrachten; e) Juridische bijstand; f) Juridische argumentatie; g)

Mechanismen om besluiten te heroverwegen of te herzien; h) Beoordeling inzake de gevolgen voor kinderrechten.

Hoewel General Comment nr. 14 een aanzet geeft voor de invulling van het belang van het kind, blijft een vraag hoe het belang van het kind concreet ingevuld dient te worden (Klaassen & Rodrigues, 2017). Deze vraag kan vanuit het gedragswetenschappelijk perspectief beantwoord worden. Kalverboer en Zijlstra (2006b) hebben het belang van het kind uitgelegd vanuit het belang van kinderen van een gezonde ontwikkeling. Op basis van wetenschappelijke literatuur hebben Kalverboer en Zijlstra (2006b) het Best Interest of the Child- (BIC)-model ontwikkeld waarin veertien voorwaarden worden beschreven waar de omgeving van een kind aan moet voldoen voor een gezonde ontwikkeling van het kind. Zeven voorwaarden van het BIC-model hebben betrekking op het gezin: 1) Adequate verzorging; 2) Een veilige fysieke directe omgeving; 3) Affectief klimaat; 4) Een ondersteunende flexibele opvoedingsstructuur; 5) Adequaat voorbeeldgedrag ouder; 6) Interesse; 7) Continuïteit in opvoeding en verzorging, toekomstperspectief. De andere zeven voorwaarden hebben betrekking op de samenleving: 8) Een veilige fysieke wijdere omgeving; 9) Respect; 10) Sociaal netwerk; 11) Educatie; 12) Omgang met leeftijdsgenoten; 13) Adequaat voorbeeldgedrag samenleving; 14) Stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief.

Artikel 8 EVRM en het belang van het kind

De toets aan het belang van het kind komt voornamelijk aan de orde in het kader van een beroep op art. 8 EVRM (Beltman & Zijlstra, 2013). In de beslissingen van migratieprocedures waarbij een beroep wordt gedaan op art. 8 EVRM dient het belang van het kind expliciet te worden gewogen (Reneman, 2011).

Het is voor de ontwikkeling van een kind van belang dat een kind opgroeit bij zijn ouders (Smith et al, 2020). Scheiding van kind en ouder(s) kan aan de orde zijn wanneer één ouder verblijfsrecht in Nederland heeft, maar andere gezinsleden niet (Wiese & Burhorst, 2007). Het is voor het kind belangrijk de juiste zorg, aandacht, stabiliteit en opvoeding te krijgen van volwassen verzorgers. In veel gevallen zijn deze verzorgers de biologische ouders van het kind (Humphreys, 2018). In uitzonderlijke gevallen kan het in verband met de veiligheid van het kind van belang zijn om een kind te scheiden van zijn verzorgers. Volgens artikel 9 van het IVRK dient deze scheiding alleen plaats te vinden wanneer dit noodzakelijk is in het belang van het kind (United Nations, 1989). In Nederland worden kinderen van ouders gescheiden wanneer een kind ernstig in zijn of haar ontwikkeling of gezondheid worden bedreigd en niet wordt verwacht dat ouders op een korte termijn in staat zullen zijn om de verantwoordelijkheid

voor de verzorging en opvoeding van het kind te dragen (Harder et al., 2020). Het scheiden van kinderen van veilige en verzorgende ouders kan daarentegen schade bij het kind aanrichten (Smith et al., 2004). Scheiding van een kind en zijn of haar ouder(s) wordt geassocieerd met depressieve gevoelens, angsten en suïcidale gedachten. Langdurige scheiding van een kind en zijn of haar ouders kan bij een kind resulteren in negatieve fysieke en emotionele effecten (Suarez-Orozco et al., 2002; Zucker & Greene, 2018).

Kinderen en/of ouders die een verblijfsvergunning aanvragen in het kader van recht op respect voor privéleven wonen al langere tijd in Nederland. In veel gevallen zijn deze kinderen in Nederland ‘geworteld’. De kinderen hebben privéleven opgebouwd in Nederland wat inhoudt dat ze naar school gaan, de taal spreken, sociale contacten hebben opgebouwd en de cultuur hebben leren kennen (Lodder, 2018). Hoewel er weinig wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen van gedwongen terugkeer naar het land van herkomst van ‘gewortelde’ kinderen, wijst onderzoek uit dat gedwongen terugkeer negatieve sociale en emotionele impact heeft op het kind (Kienzler et al., 2018; Zevulun et al., 2021). Gedwongen terugkeer naar het land van herkomst lijkt verband te houden met problemen van het kind in het onderwijs, met de taal, het aangaan van sociale banden en zijn of haar gezondheid (Zevulun et al., 2021).

Methode

Onderzoeksdesign

Het onderzoek betreft een mixed methods design, waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve data zijn verzameld (Boeije & Bleijenbergh, 2019). De kinderrechtenrapportages en onderbouwingen van beslissingen in migratieprocedures van kinderen en/of de ouder(s) zonder verblijfsvergunning waarin een kinderrechtenrapportage van Defence for Children is ingebracht, zijn kwalitatief geanalyseerd. Daarnaast is er een kwantitatieve analyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in hoeverre er is beslist in lijn met de adviezen van de kinderrechtenrapportages van Defence for Children.

Onderzoekspopulatie

Inclusiecriteria

Voor het onderzoek zijn kinderrechtenrapportages van Defence for Children en de bijbehorende juridische beslissingen van migratieprocedures van kinderen en/of ouders zonder verblijfsvergunning in Nederland geïnccludeerd. De rapportages moeten aan elk van de volgende inclusiecriteria voldoen: 1) Kinderrechtenrapportages van Defence for Children die zijn ingebracht in migratieprocedures waarin kinderen en/of de ouder(s) zonder verblijfsvergunning in Nederland onderwerp zijn ; 2) Kinderrechtenrapportages van Defence for Children waarvan de juridische beslissing in de migratieprocedure bekend is bij Defence for Children; 3) Kinderrechtenrapportages ingebracht in migratieprocedures waarin privéleven en/of gezinsleven in het kader van artikel 8 EVRM een rol speelde.

Onderzoekspopulatie

In totaal zijn er 29 kinderrechtenrapportages met bijbehorend juridisch besluit (N=29) geïnccludeerd. Er zijn 6 kinderrechtenrapportages (n=6) waarbij ook een BIC-rapportage in de migratieprocedure is ingebracht. Alle 29 kinderrechtenrapportages zijn in de kwantitatieve analyse meegenomen. Van 8 kinderrechtenrapportages (n=8) is geen onderbouwing van de beslissing beschikbaar. Deze beslissingen bevatten geen onderbouwing ofwel omdat de IND een verblijfsvergunning heeft verleend (n=6) en deze beslissing niet onderbouwt, ofwel omdat de advocaat de uitkomst van de rechtszaak heeft gemaïld, maar de volledige uitspraak niet heeft opgestuurd (n=2). Om deze reden kunnen van 21 kinderrechtenrapportages (n=21) de onderbouwing van de beslissing meegenomen worden in de kwalitatieve analyse.

De onderzoeksgroep bestaat uit 29 kinderrechtenrapportages en de bijbehorende beslissing waarbij in totaal 47 kinderen (0-18 jaar) betrokken zijn. Per kinderrechtenrapportage zijn er één tot vijf kinderen betrokken. De gemiddelde leeftijd van de kinderen ten tijde van de kinderrechtenrapportage is 10 jaar ($M=10$; $SD=5,6$). De kinderrechtenrapportages zijn in verschillende fases van de migratieprocedure ingebracht. In totaal zijn er 3 kinderen ($n=3$) betrokken bij de eerste aanvraag bij de IND, 17 kinderen ($n=17$) bij de bezwaarfase bij de IND, 23 kinderen ($n=23$) betrokken in de beroepsfase en 4 kinderen ($n=4$) betrokken bij een herzien besluit van de IND.

In het kader van art. 8 EVRM zijn er 11 rapportages ($n=11$) die betrekking hebben op gezinsleven, 14 rapportages ($n=14$) die betrekking hebben op privéleven en 4 rapportages ($n=4$) die zowel betrekking hebben op gezins- als privéleven. Van 19 kinderen ($n=19$) is bekend hoelang zij in Nederland verbleven ($M=9$ jaar; $SD=5,3$ jaar) ten tijde van de kinderrechtenrapportage.

Onderzoeksprocedures

Kinderrechtenrapportages van Defence for Children en bijbehorende beslissingen vormen de data van het onderzoek. De Kinderrechtenrapportages zijn tussen 2018 en 2022 geschreven en daarna in een migratieprocedure ingebracht door de advocaat van het kind en/of ouder(s). Defence for Children heeft de kinderrechtenrapportages verzameld en daarbij geselecteerd op migratieprocedures in het kader van artikel 8 EVRM. Van een aantal kinderrechtenrapportages was de beslissing binnen de procedure al bekend en in het bezit van Defence for Children. Voor de rapportages waarvan de beslissing niet bekend was, zijn de advocaten die de kinderrechtenrapportage hebben ingebracht door de onderzoeker per e-mail benaderd met de vraag of de beslissing aan Defence for Children verstrekt kan worden. Wanneer er meerdere beslissingen beschikbaar waren in de migratieprocedure, is de laatst genomen beslissing in het onderzoek betrokken. De data uit de rapportages en beslissingen zijn volledig anoniem verwerkt.

Data-analyse

Om inzicht te krijgen in hoe er invulling is gegeven aan het belang van het kind in de onderbouwingen van beslissingen in migratieprocedures is een deductief codeboek opgesteld. Het codeboek is gebaseerd op het BIC-model van Kalverboer en Zijlstra (2006b) en General Comment nr. 14 van het IVRK. De veertien condities van het BIC-model en de factoren waar

volgens GC nr. 14 rekening gehouden moet worden bij het beoordelen en vaststellen van de belangen van kinderen dienen als deductieve codes voor het codeboek. De hoofdcodes omvatten 1) BIC-model en 2) General Comment nr. 14. Vanuit het BIC-model gelden de veertien condities als subcodes voor de hoofdcategorie BIC-model. Vanuit General Comment nr. 14 worden de volgende aanvullende subcodes opgesteld: 1) Mening kind; 2) Identiteit kind; 3) Kwetsbare situatie; 4) Recht op gezondheid. De hoofdcodes 1) BIC-model en 2) General Comment nr. 14 zijn gebruikt voor het coderen van de onderbouwingen van de beslissingen om inzicht te krijgen in hoe invulling wordt gegeven aan het belang van het kind. De eerste twee hoofdcodes worden gebruikt om de onderbouwingen van beslissingen te analyseren aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse. Kwalitatieve inhoudsanalyse is een methode om systematisch de betekenis van kwalitatieve data te beschrijven (Flick 2018; Schreier, 2012). Aan de hand van het vooraf opgestelde codeboek is een eerste analyse gedaan in het programma Atlas.ti. Daarnaast zijn inductieve codes opgesteld om inzicht te krijgen in de wijze waarop de belangen van kinderen worden gewogen in migratieprocedures. Het codeboek met zowel de inductieve als deductieve codes wordt weergegeven in Bijlage 2.

De kinderrechtenrapportages en bijbehorende beslissingen zijn na het anonimiseren geanalyseerd in Atlas.ti en SPSS. Voor het verkrijgen van inzicht in hoeverre beslissingen in lijn zijn met de adviezen uit de kinderrechtenrapportages is allereerst kwalitatief gecodeerd. Voor het coderen van de adviezen uit de kinderrechtenrapportages is de hoofdcategorie Advies Kinderrechtenrapportage opgesteld met daarbij de subcodes wel of geen verblijfsvergunning. De beslissingen binnen de verschillende fases in de migratieprocedures worden kwalitatief gecodeerd. De eerste aanvragen bij de IND worden gecodeerd als ingewilligd of afgewezen. De beslissingen in de bezwaar-, beroeps-, of hoger beroepsfase worden als gegrond of ongegrond gecodeerd. De kwalitatieve codes zijn omgezet in kwantitatieve data. In SPSS is berekend in hoeverre de beslissingen in lijn zijn met de adviezen uit de kinderrechtenrapportages.

Tot slot is er een vergelijkende inhoudsanalyse gedaan om inzicht te krijgen in hoeverre er een verschil in invulling en weging van het belang van het kind is zodra er ook een BIC-rapportage is ingebracht (Flick, 2018). Bij deze analyse zijn codes die zijn toegekend aan de beslissingen van migratieprocedures waarbij alleen een kinderrechtenrapportage is ingebracht, vergeleken met de codes die zijn toegekend aan de beslissingen waarbij naast een kinderrechtenrapportage ook een BIC-rapportage is ingebracht. Ook is onderzocht hoe vaak er in lijn is beslist met het advies uit de kinderrechtenrapportage wanneer ook een BIC-rapportage is ingebracht.

Resultaten

Invulling belang van het kind

De kwalitatieve analyse wijst uit dat in de beslissingen van migratieprocedures in het kader van recht op respect voor gezins-/familieleven invulling wordt gegeven aan het belang van het kind aan de hand van de volgende ontwikkelingscondities uit het BIC-model en General Comment nr. 14: 1) Continuïteit in opvoeding, verzorging en toekomstperspectief, 2) Educatie, 3) Stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief. In het kader van recht op respect voor privéleven wordt het belang van het kind ook aan de hand van de genoemde ontwikkelingscondities ingevuld en wordt ook een vierde conditie benoemd, te weten: 4) Omgang met leeftijdsgenoten. Deze condities worden onderstaand toegelicht.

Continuïteit in opvoeding, verzorging en toekomstperspectief

Zowel in het kader van recht op respect voor gezins-/familieleven als het recht op respect voor privéleven vullen beslissers het belang van het kind in door de behoefte van kinderen aan continuïteit in opvoeding en verzorging. Enerzijds wordt de behoefte van kinderen aan continuïteit in opvoeding en verzorging ten gunste van het belang van het kind benoemd. Anderzijds geldt deze behoefte niet als argument om in het voordeel van het kind te beslissen en wordt benoemd dat ouders de verzorging van hun kind in het land van herkomst voort kunnen zetten. De IND oordeelt: *“Niet is gebleken dan wel aangetoond dat de ouders hun kinderen niet de aandacht, steun en verzorging kunnen geven die zij nodig hebben om zich in het land van herkomst aan te passen en te ontwikkelen”* (Beschikking 26, IND).

Andere beslissers zijn van oordeel dat het ontbreken van continuïteit in opvoeding en verzorging van de ouder aan het kind kan leiden tot risico op ontwikkelingsschade:

“Zoals ook blijkt uit de rapporten van de RUG en Defence for Children, betekent dit namelijk dat eisers moeder hem niet, of minder goed zal kunnen helpen als hij terug moet naar X. Dit vergroot het risico op ontwikkelingschade bij eiser nog eens extra. Ook dit moet in het voordeel van eiser meewegen” (Beschikking 2, rechtbank).

Een beslisser stelt dat het gebrek aan stabiliteit, continuïteit en perspectief schadelijk is voor het kind:

“Uit de overlegde stukken, met name uit het gedragswetenschappelijk rapport van de RUG, blijkt volgens eiser dat het hem ontbreekt aan stabiliteit, continuïteit en perspectief. Dit levert eiser veel stress en zorgen op en dit schaadt zijn emotionele ontwikkeling en zijn identiteitsontwikkeling” (Beschikking 17, IND).

Educatie

In beslissingen waarin recht op respect voor privéleven en recht op respect voor gezins-/familieleven centraal staat, wordt het belang voor kinderen om onderwijs te volgen benoemd. De beslissers stellen dat minder gunstig onderwijs in het land van herkomst geen reden is om het kind een verblijfsvergunning te verlenen. Zo stelt een beslisser: *“Dat het onderwijs minder gunstig is voor eiseres, heeft verweerder niet tot een ander standpunt hoeven brengen”* (Beschikking 13, rechtbank).

Stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief

De behoefte van kinderen aan stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief wordt zowel in migratieprocedures in het kader van recht op respect voor privé- als gezins-/familieleven benoemd. Enerzijds benoemen beslissers dat een gebrek aan stabiliteit en de aanwezigheid van onzekerheid over de toekomst en de daardoor mogelijke ontwikkelingsschade bij het kind geen reden is om ten gunste van het belang van het kind te beslissen. Door beslissers wordt benoemd dat het leven in onzekerheid over de toekomst geen reden is om een verblijfsvergunning te verlenen. Zowel de IND als de rechter beoordelen:

“Voor uw kind is het belangrijk om te weten hoe haar toekomst eruit ziet. Zij wil weten in welk land ze mag opgroeien. Als een kind dit niet weet, dan kan in sommige gevallen het kind hiervan last krijgen. Soms kan dat leiden tot een ontwikkelingsbedreiging. Een ontwikkelingsbedreiging betekent dat er grote problemen kunnen ontstaan in de ontwikkeling van een kind. Dat deze problemen kunnen ontstaan is geen reden om uw kind een verblijfsvergunning te geven” (Beschikking 4, IND).

“Daarbij heeft verweerder mogen betrekken dat eiser 2 en eiseres zorg kunnen blijven dragen voor de voor eisers 1 en 3 noodzakelijke stabiliteit en geborgenheid binnen het gezin. Uit het gedragswetenschappelijke onderzoeksrapport volgt dat eiser 1 last heeft van de onzekerheid over het verblijfsrecht. Dit pleit voor het afsluiten van de verblijfsprocedure van

eisers, maar betekent niet dat dit ook in het voordeel van eisers moet zijn” (Beschikking 45, rechtbank).

Anderzijds wordt door beslissers het belang van zekerheid over het toekomstperspectief ten gunste van het belang van het kind benoemd. Een beslisser stelt: *“Verweerder had ook in zijn belangenafweging moeten betrekken dat eiser 2 al extreem lang, namelijk vanaf zijn geboorte, in Nederland verblijft, inmiddels 17 jaar oud is en al erg lange tijd in onzekerheid verkeert over zijn toekomstperspectief”* (Beschikking 5, rechtbank).

Omgang met leeftijdsgenten

Een breuk in de omgang met leeftijdsgenoten van het kind wordt door beslissers in migratieprocedures waarbij recht op respect voor privéleven centraal staat, meegenomen bij de invulling van het belang van het kind. Beslissers benoemen dat sociale contacten opnieuw opgebouwd kunnen worden in het land van herkomst of dat contacten opgedaan in Nederland op afstand onderhouden kunnen worden. Zo beoordeelt een beslisser:

“Ook de hoofdpersoon heeft het grootste deel van haar leven in X gewoond en daar deelgenomen aan het sociale leven. (...) Zowel zij als haar oudste broertje kunnen het contact met in Nederland verblijvende vriendjes en vriendinnetjes op een andere manier (op afstand) onderhouden, bijvoorbeeld door (korte) bezoeken of met de telefoon en internet” (Beschikking 25, IND).

Weging belang van het kind

De analyse van de onderbouwingen van beslissingen wijst uit dat het belang van het kind afgewogen wordt tegen andere belangen die een rol spelen in de migratieprocedures. In de belangenafwegingen houden beslissers rekening met het belang van de staat, de kwaliteit van de kinderrechtenrapportage en de eigen verantwoordelijkheid van ouders ten aanzien van de gevolgen die het niet verkrijgen van een verblijfsvergunning heeft voor hun kind(eren). In het kader van privéleven wordt in de belangenafweging een oordeel gegeven over de banden van het kind met Nederland en/of het land van herkomst. In het kader van een beroep op recht op respect voor gezins-/familieleven wordt in de belangenafweging een oordeel gegeven over de intensiviteit van het gezins-/familieleven.

Belang van de Staat

Beslissers wegen in hun onderbouwingen het belang van de Nederlandse Staat af tegen het individuele belang van het kind. Hierin wordt meestal beoordeeld dat het belang van de Staat zwaarder weegt dan dat van het kind. Een beslisser stelt: *“Het algemeen belang van de Nederlandse overheid, weegt zwaarder dan uw persoonlijk belang en van het belang van referent”* (Beschikking 4, IND). Het belang van de Staat wordt ingevuld in termen van economisch welzijn van Nederland en restrictief toelatingsbeleid: *“Gemeend wordt dat een zorgvuldige en alle relevante omvattende aspecten in de belangenafweging heeft plaatsgevonden. In dat verband is van doorslaggevend belang het economisch belang van de Nederlandse staat”* (Beschikking 24, IND) en *“Maar ook anderszins is niet gebleken dat het persoonlijk belang van de hoofdpersoon en haar gezinsleden boven het Nederlands algemeen belang gaat, dat is gediend bij het voeren van een restrictief toelatingsbeleid”* (Beschikking 25, IND).

Kwaliteit van de kinderrechtenrapportage

De kwaliteit van de kinderrechtenrapportages wordt in een aantal onderbouwingen beoordeeld. De aanwezigheid van specifieke informatie leidt in een aantal migratieprocedures tot een weging ten gunste van het belang van het kind. Enerzijds benoemen beslissers dat het rapport geen specifieke informatie over de omstandigheden van het kind bevat om in het voordeel van het kind te oordelen. Beslissers beoordelen:

“Ik ben hierover van mening dat u met de 2 rapporten [kinderrechtenrapportage en BIC-rapportage] niet hebt aangetoond dat door een verhuizing naar X grote problemen ontstaan in de ontwikkeling van uw dochter. Dat dit verwacht wordt is niet voldoende om daarvan uit te gaan” (Beschikking 4, IND).

“Verweerder heeft terecht overwogen dat in het door eiser overlegde rapport van Defence for Children (...) geen specifieke omstandigheden zijn genoemd die tot een ander oordeel leiden. Het betreft vooral algemene verwijzingen naar regelgeving die zien op het betrekken van de belangen van het kind. Uit het rapport blijkt niet dat deze situatie voor X specifiek zeer schadelijk is” (Beschikking 21, rechtbank).

Anderzijds zijn beslissers van oordeel dat de informatie uit de rapportages wel specifieke informatie over de omstandigheden van het kind bevatten. De specifieke informatie

over mogelijke ontwikkelingsschade dient daarmee ten gunste van het belang van het kind te wegen. Een rechter beoordeelt:

“De rechtbank oordeelt ook dat het feit dat er twee rapporten [Kinderrechtenrapportage en BIC-rapportage] zijn van zeer gerenommeerde, onafhankelijke instellingen, die beide betrekking hebben op specifiek eiser en die beide concluderen dat eiser een groot risico loopt op ernstige ontwikkelingsschade als hij terug moet keren naar X, in de belangenafweging zwaar in eisers voordeel moet wegen” (Beschikking 2, rechtbank).

Daarnaast beoordelen rechters dat niet kan worden geëist dat de rapportages specifieke informatie bevatten die bewijzen dat er risico op ontwikkelingsschade bij het kind bestaat. Een rechter beoordeelt:

“Verweerder overweegt dat uit deze rapportages niet blijkt dat uitzetting naar X daadwerkelijk zal leiden tot identiteitsschade bij eiser 2, dat dit daadwerkelijk traumatiserend zal zijn en wat de schade bij eiser 2 feitelijk zal zijn. Met deze overwegingen verlangt verweerder echter een te zware bewijslast met betrekking tot het risico op ontwikkelingsschade” (Beschikking 5, rechtbank).

Eigen verantwoordelijkheid

Beslissers beoordelen of de aangedragen negatieve gevolgen van het niet verlenen van een verblijfsvergunning de verantwoordelijkheid van de ouders is. De keuzes die ouders hebben gemaakt hebben gevolgen voor het kind. De negatieve gevolgen zijn volgens de beslissers de verantwoordelijkheid van de ouders. Een beslisser benoemt:

“Dat in het (aanvullend) bezwaarschrift onder andere is aangevoerd dat de hoofdpersoon en haar broertje in Nederland zijn geboren en getogen, zij uitsluitend in de Nederlandse taal zijn opgevoed en in Nederland naar school gaan, leidt niet tot een ander oordeel. Dit privéleven is immers ontstaan en geïntensiveerd gedurende onrechtmatig verblijf, hetgeen voor de verantwoordelijkheid van de moeder wordt gehouden” (Beschikking 26, IND).

Banden met Nederland

In het kader van een beroep op privéleven wordt er in de onderbouwing door beslissers overwogen of er banden zijn met Nederland en/of het land van herkomst. Beslissers beoordelen dat er geen sprake is van schending van privéleven, omdat er geen uitzonderlijke band met Nederland is opgebouwd: *“Niet gebleken is van zodanig sterke banden met Nederland dat niet van haar gevergd kan worden om terug te keren naar het land van herkomst”* (Beschikking 13, rechtbank). Daarnaast wordt onderbouwd dat de banden van het kind in sommige gevallen sterker zijn met het land van herkomst dan met Nederland: *“Gezien het voorgaande wordt geoordeeld dat de binding van u met het land van herkomst groter is dan de binding met Nederland. Er is evenmin sprake van bijzondere omstandigheden die binding met Nederland veroorzaken. Dit weegt in uw nadeel mee”* (Beschikking 24, IND). Banden die een kind opbouwt tijdens zijn verblijf in Nederland worden aangemerkt als gebruikelijk. Beslissers geven aan de het logisch is dat er banden op worden gebouwd met Nederland tijdens langdurig verblijf, maar dat dit geen reden is om een verblijfsvergunning te verlenen aan het kind. Een beslissers beoordeelt bijvoorbeeld:

“Daarbij is het inherent aan (langdurig) verblijf van minderjarigen dat er een schoolopleiding wordt genoten en dat sociale en culturele banden (...), worden opgebouwd. Dergelijke banden zijn dan ook als gebruikelijk aan te merken en geven op zichzelf geen aanleiding om te concluderen dat het niet vrijstellen van het mv-vereiste strijd oplevert met artikel 8 EVRM” (Beschikking 26, IND).

Daarnaast wordt door beslissers onderbouwd dat het voor het kind of de kinderen mogelijk is nieuw leven op te bouwen in het land van herkomst. Beslissers beoordelen dat het niet aangemerkt kan worden als bijzondere omstandigheid dat een kind zich (opnieuw) zal moeten aanpassen:

“Het is normaal dat uw kind bij terugkeer moet wennen en zich moet aanpassen aan de veranderde situatie. Dit hoeft niet tot zulke grote problemen in de ontwikkeling van het kind te leiden dat verblijf in Nederland moet worden toegestaan” (Beschikking 4, IND).

Intensief gezins-/familieleven

In het kader van een beroep op het recht op respect voor gezins-/familieleven wordt door beslissers beoordeeld of er sprake is van intensief gezinsleven of een emotionele band tussen

het kind en de ouder/verzorger. Er wordt met name beoordeeld of er sprake is van intensief gezinsleven. In mindere mate is er aandacht voor de gevolgen voor het kind van de scheiding tussen het kind en ouder(s) of andere gezinsleden. Enerzijds wordt in het voordeel van het kind beoordeeld: *“Voort is de rechtbank, anders dan verweerder, van oordeel dat er sprake is van intensief familie- en gezinsleven met een grote mate van emotionele verbondenheid tussen eiser en X”* (Beschikking 3, rechtbank). Anderzijds oordelen beslissers in het nadeel van het kind: *“Evenwel is niet gebleken dan wel aangetoond dat zij [moeder] zodanige hechte banden hebben met de hoofdpersoon [kind] en haar gezinsleden, dat deze banden voor bescherming van artikel 8 EVRM in aanmerking komen”* (Beschikking 25, IND).

Herziening besluit vreemdelingenrechter

Zowel in zaken in het kader van recht op respect voor privéleven als het recht op respect voor gezins-/familieleven wordt er door vreemdelingenrechters gekeken naar het belang van het kind en andere belangen die een rol spelen in de betreffende zaak. In een aantal zaken oordelen rechters dat er een onjuiste of geen belangenafweging is gemaakt. Zo wordt er benoemd: *“Voor zover verweerder over is gegaan tot een belangenafweging in het bestreden besluit, is de rechtbank van oordeel dat deze niet volstaat nu deze (kennelijk) niet is gedaan in het kader van het bestaan van beschermingswaardig gezins- of familieleven”* (Beschikking 3, rechtbank). Daarnaast beoordelen rechters dat belangen van kinderen onvoldoende zijn betrokken:

“Verder zijn de belangen van kinderen niet kenbaar betrokken in de belangenafweging. Uit de motivering van het van het bestreden besluit blijkt niet hoe verweerder meegewogen heeft wat het voor de kinderen, die inmiddels de Nederlandse nationaliteit hebben, zou betekenen als eiser terug zou moeten naar X” (Beschikking 6, rechtbank).

Ook beoordelen beslissers dat het belang van het kind voldoende is gewogen. Een beslisser stelt: *“Voor zover het beroep ziet op het uitoefenen van privéleven heeft verweerder bij de belangenafweging alle relevante omstandigheden betrokken en niet ten onrechte de belangenafweging in het nadeel van eisers laten uitvallen”* (Beschikking 15, rechtbank).

Een beslisser van de IND stelt dat er verschil in inzicht bestaat of er voldoende gewicht is toegekend aan het belang van het kind. De beslisser beschrijft:

“Dat er tussen Defence for Children en de IND verschil van inzicht bestaat of er aan het belang van de hoofdpersoon [kind] en haar broertje om in Nederland te blijven voldoende gewicht is toegekend, biedt onvoldoende grond om aan te nemen dat de gemaakte belangenafweging in het kader van artikel 8 EVRM of artikel 4:84 Awb onzorgvuldig is geweest of in strijd met het IVRK is geweest” (Beschikking 25, IND).

Uitkomsten beslissingen

In alle kinderrechtenrapportages (N=29) adviseert Defence for Children dat het kind ofwel met een ouder in Nederland herenigd moet worden, ofwel dat het kind een verblijfsvergunning verleend dient te worden. Wanneer de IND de aanvraag heeft ingewilligd of de rechter het beroep als gegrond heeft beoordeeld, is er in lijn met het advies beslist. Er zijn 19 beslissingen (n=19) in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage.

In Tabel 1 wordt per fase waarin de procedure zich bevond ten tijde van het onderzoek aangegeven of er in lijn met de kinderrechtenrapportages is beslist. Bij de eerste aanvraag bij de IND zijn 2 (n=3) beslissingen in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage. Bij de bezwaarfase van de IND zijn 4 beslissingen (n=9) in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage. Binnen het herzien besluit van de IND is de beslissing (n=1) in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage. In de beroepsfase zijn 12 beslissingen (n=16) van de rechter in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage. De beslissingen van de IND zijn het minst in overeenstemming met het advies uit de kinderrechtenrapportage.

Tabel 1

Aantal beslissingen in lijn met het advies van de kinderrechtenrapportage per stadium van de procedure

Fase procedure en rechtsorgaan	Aantal beslissingen in lijn met advies kinderrechtenrapportage (totaal)
Aanvraag IND	2 (3)
Bezwaar IND	4 (9)
Beroep rechter	12 (16)
Herzien besluit IND	1 (1)
Totaal	19 (29)

Vergelijking uitkomsten bij het inbrengen van alleen een kinderrechtenrapportage en het inbrengen van een kinderrechten- en BIC-rapportage

In Tabel 2 wordt weergegeven of er in lijn met de kinderrechtenrapportage is beslist en of er verschil is wanneer er ook een BIC-rapportage is ingebracht. De vergelijkende analyse betrof alleen migratieprocedures in het kader van een beroep op recht op respect voor privéleven. Hierdoor gelden de resultaten van de vergelijkende analyse niet voor migratieprocedures in het kader recht op respect voor gezins-/familieleven. Van de 23 migratieprocedures waarin alleen een kinderrechtenrapportage is ingebracht wordt er bij 15 beslissingen (65%) in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage beslist. Van de zes migratieprocedures waarin zowel een kinderrechtenrapportage als een BIC-rapportage is ingebracht, zijn vier beslissingen (67%) in lijn met het advies uit de kinderrechtenrapportage.

Tabel 2

Aantal beslissingen in lijn met advies van de kinderrechtenrapportage bij het inbrengen van alleen een kinderrechtenrapportage en een BIC-rapportage

Soort rapportage(s) ingebracht	Aantal beslissingen in lijn met advies kinderrechtenrapportage (totaal)
Kinderrechtenrapportage	15 (23)
Kinderrechten- en BIC-rapportage	4 (6)
Totaal	19 (29)

Bij het inbrengen van zowel een kinderrechten- als een BIC-rapportage wordt het belang van het kind vaker ingevuld aan de hand van de ontwikkeling en het risico op ontwikkelingsschade bij een kind dan wanneer er alleen een kinderrechtenrapportage is ingebracht. De ontwikkeling en/of het risico op ontwikkelingsschade wordt door beslissers direct benoemd. Wanneer alleen een kinderrechtenrapportage is gebracht wordt bij 2 beslissingen (n=23) het belang van het kind direct ingevuld aan de hand van ontwikkeling. Wanneer zowel een kinderrechten- als een BIC-rapportage is ingebracht in de migratieprocedures wordt het belang van het kind in vier beslissingen (n=6) aan de hand van ontwikkeling ingevuld. Een beslisser stelt:

“Uit de BIC-rapportage blijkt onder andere dat de hoofdpersoon en zijn broertje en zusje zijn geworteld in de Nederlandse samenleving. Bij een gedwongen vertrek is de kans op ontwikkelingsschade groot, met name voor de hoofdpersoon en zijn broertje omdat zij een belangrijke fase in hun identiteitsontwikkeling doormaken (...)” (Beschikking 17, IND).

Andere beslissers benoemen dat de kinderrechten- en BIC-rapportages blijk geven van mogelijke ontwikkelingsschade bij het betreffende kind:

“Zoals ook blijkt uit de rapporten van de RUG en Defence for Children, betekent dit namelijk dat eisers moeder hem niet, of minder goed zal kunnen helpen als hij terug moet naar X. Dit vergroot het risico op ontwikkelingsschade bij eiser nog eens extra. Ook dit moet in het voordeel van eiser meewegen” (Beschikking 2, rechtbank).

Rechters beoordelen of het belang van het kind voldoende is gewogen door de IND. Rechters zijn van oordeel dat de IND ten onrechte voorbij gaat aan de inhoud van de rapportages ten aanzien van de ontwikkeling van het kind:

“Daarnaast overweegt verweerder in het bestreden besluit dat eisers geen concrete feiten en omstandigheden hebben aangevoerd waaruit blijkt dat de ontwikkeling van eiser bij terugkeer naar het land van herkomst schade zal oplopen. Ook hiermee gaat verweerder zonder andere inhoudelijke motivering ten onrechte voorbij aan de hiervoor vermelde inhoud van de rapportages [kinderrechtenrapportage en BIC-rapportage]” (Beschikking 20, rechtbank).

“Verweerder heeft bovendien ten onrechte overwogen dat de conclusies in de rapportages [kinderrechtenrapportage en BIC-rapportage] te algemeen zijn en dat hieruit niet blijkt of de daarin genoemde risico's op schade in meer of mindere mate ook voor eiser 2 gelden” (Beschikking 5, rechtbank).

Conclusie

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om in kaart te brengen in hoeverre belangen van kinderen een rol spelen in de beslissingen van migratieprocedures van kinderen en/of ouders zonder verblijfsvergunning waarbij een kinderrechtenrapportage van Defence for Children is ingebracht. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een mixed methods onderzoek uitgevoerd waarbij de adviezen uit de kinderrechtenrapportages van Defence for Children en bijbehorende juridische beslissingen zijn geanalyseerd.

Beslissers benoemen het belang van het kind in migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage van Defence for Children is gebracht. Het belang van het kind wordt in migratieprocedures in het kader van recht op respect voor privéleven en het recht op respect voor gezins-/familieleven ingevuld aan de hand van een aantal ontwikkelingscondities, te weten: 1) Continuïteit in opvoeding, verzorging en toekomstperspectief, 2) Educatie, 3) Stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief. In het kader van recht op respect voor privéleven wordt het belang van het kind ook ingevuld aan de hand van de omgang met leeftijdsgenoten. De overige ontwikkelingscondities uit het BIC-model en General Comment nr. 14 worden niet of nauwelijks door de IND of rechters benoemd. De mening van het kind krijgt in procedures in het kader van art. 8 EVRM geen aandacht. Dit is opvallend omdat General Comment nr. 14 beschrijft dat een kind zijn of haar mening moet kunnen geven, waarbij een passend belang gehecht dient te worden aan deze mening (UNCRC, 2013). Het is in het belang van het kind dat de omgeving de wensen, behoeften, verlangens en gevoelens van het kind serieus te neemt (Kalverboer en Zijlstra, 2006a).

Betreffende de weging van het belang van het kind in de onderbouwingen van beslissingen kan geconcludeerd worden dat aan het belang van de Staat meer gewicht wordt toegekend dan aan het belang van het kind. Het belang de Staat wordt ingevuld aan de hand van het economisch welzijn van de Staat en het voeren van een restrictief toelatingsbeleid. Dat het belang van de Staat meer gewicht krijgt toegekend dan dat van het kind komt overeen met de bevinding van Van Os et al. (2022). Nederland voert een restrictief migratiebeleid waardoor het in het belang van de Staat kan zijn een vreemdeling geen verblijfsvergunning te verlenen (Lodder, 2019). Een mogelijke verklaring voor het toekennen van meer gewicht aan het belang van de Staat is het ontbreken van een duidelijk kader voor het wegen van de belangen van kinderen in het migratierecht (Eekelaar 2015; Klaassen, 2019). Het migratierecht verschilt hierin van het jeugdrecht, waar het belang van het kind is geïncorporeerd (Van Os et., 2018). In het jeugdrecht zet de kinderrechter het belang van het kind centraal en wordt het belang

inhoudelijk getoetst. De vreemdelingenrechter toetst alleen of de IND in de beslissing alle belangen in de motivering heeft betrokken en toetst niet inhoudelijk het belang van het kind (Gremmen, 2022).

Ten aanzien van de weging van belangen van kinderen die een beroep doen op het recht op respect voor privéleven beoordelen beslissers of er sprake is van privéleven. Door beslissers wordt geconcludeerd dat banden die op worden gebouwd met Nederland tijdens langdurig verblijf aannemelijk zijn en geen reden om een te concluderen dat er in strijd wordt gehandeld met art. 8 EVRM. Deze conclusies lijken tegenstrijdig omdat een kind enerzijds banden op kan en mag bouwen in zijn of haar tijd in Nederland maar anderzijds deze banden niet mag aanvoeren als reden om een beroep te doen op recht op respect voor privéleven. Onderzoek toont aan dat kinderen die langdurig in een gastland verblijven, geworteld raken en gedwongen terugkeer negatieve emotionele en sociale gevolgen voor het kind kan hebben (Kienzler et al., 2018; Zevulun et al., 2021). Ook voeren beslissers aan dat kinderen die langdurig in Nederland hebben verbleven in het land van herkomst een nieuw leven op kunnen bouwen. Echter, onderzoek wijst uit dat kinderen problemen ondervinden in het opbouwen van sociale contacten wanneer zij terugkeren naar het land van herkomst (Zevulun et al., 2021).

Daarnaast beoordelen beslissers bij migratieprocedures in het kader van recht op respect voor gezins-/familieleven of er sprake is van intensief gezins-/familieleven. Dit wordt gedaan vanuit een juridisch perspectief waarin wet- en regelgeving wordt benoemd. In veel mindere mate is er aandacht voor wat het betekent voor het kind om gescheiden te leven van zijn of haar ouder(s). Dit terwijl het opgroeien in een veilig en stabiel gezin waarin de ouders aanwezig zijn, in het belang is van het kind (Humphreys, 2018). Kinderen die door migratieprocedures gedwongen worden gescheiden van hun ouders lopen het risico depressieve klachten en gedragsproblemen te ontwikkelen (Waddoups et al., 2019). De beslissers schenken weinig aandacht aan de negatieve gevolgen die scheiding van ouders kan hebben voor een kind.

De kwantitatieve analyse wijst uit dat in iets meer dan de helft van de beslissingen in lijn met het advies van de kinderrechtenrapportage wordt beslist. Dat de beslissingen niet altijd in lijn zijn met het advies van de kinderrechtenrapportages, lijkt onder andere het gevolg te zijn van een belangenafweging die soms in het voordeel van de Staat uitvalt. Dit komt overeen met de recente bevinding van Van Os et al. (2022), waarin wordt geconcludeerd dat het belang van het kind in migratieprocedures niet altijd een eerste overweging vormt.

Uit de vergelijkende kwalitatieve analyse komt naar voren dat het inbrengen van zowel een kinderrechtenrapportage als een BIC-rapportage bij lijkt te dragen aan het meewegen van de belangen van het kind in de beslissingen van migratieprocedures waar een beroep wordt

gedaan op het recht op respect voor privéleven. In alle beslissingen waarin beide rapportages zijn ingebracht wordt in de meerderheid het belang direct benoemd. Bij het inbrengen van zowel een kinder- als een BIC-rapportage benoemen beslissers meer concrete informatie over de ontwikkeling van het kind dan wanneer er alleen een kinderrechtenrapportage is ingebracht. Dit wordt mogelijk verklaard doordat een BIC-rapportage wordt geschreven door gedragswetenschappers en een gedragswetenschappelijk rapport is (Kalverboer en Zijlstra, 2006b). De BIC-rapportage geeft de beslissers reden om het belang van het kind vanuit een gedragswetenschappelijk perspectief te bekijken waardoor er mogelijk meer concrete informatie over de ontwikkeling van het kind wordt benoemd door beslissers.

Aan de hand van de resultaten kan de onderzoeksvraag: *“In hoeverre spelen belangen van kinderen een rol in migratieprocedures waar een kinderrechtenrapportage is ingebracht”*, worden beantwoord. Belangen van kinderen spelen een rol in migratieprocedures in het kader van art. 8 EVRM waarbij een kinderrechtenrapportage is ingebracht. Echter, de manier waarop invulling gegeven wordt aan het belang van het kind in migratieprocedures lijkt nog een beperkte benadering van het belang van het kind. In General Comment nr. 5 beschrijft het Comité dat Staten ontwikkeling in de breedste zin dienen te interpreteren als een holistisch begrip. Daarbij moet de geestelijke, lichamelijke, morele, spirituele, psychologische en sociale ontwikkeling van het kind worden betrokken (UNCRC, 2003).

Krachten en beperkingen

Het onderzoek bevat een aantal sterke punten. Allereerst betrof het onderzoek een *mixed methods* design. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn kinderrechtenrapportages en de bijbehorende beslissingen van de migratieprocedures zowel kwalitatief als kwantitatief geanalyseerd. Het gebruik van een *mixed methods* design verhoogd dat de validiteit van het onderzoek (Flick, 2018; Watkins & Gioia, 2015). Een volgend sterk punt van het onderzoek is het gebruik van een deductief codeboek gebaseerd op wetenschappelijke literatuur. Het gebruik van deductieve codes vergroot de betrouwbaarheid van het onderzoek (Bengtsson, 2016). Ten slotte is er eerst onderzoek gedaan naar de invulling van het belang van het kind. Daarna is er gekeken hoe het belang van het kind wordt afgewogen tegen andere belangen. Het coderen van de beslissingen is toegepast totdat er saturatie optrad. Dit draagt bij aan de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Het onderzoek bevat ook een aantal beperkingen. Ten eerst zijn de kinderrechtenrapportages en beslissingen van migratieprocedures uit praktische overwegingen niet door een tweede onderzoeker gecodeerd aan de hand van het codeboek. Om deze reden kan

de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid niet berekend worden (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Dit gaat ten koste van de betrouwbaarheid van de gecodeerde kinderrechtenrapportages en beslissingen en daarmee ten koste van de betrouwbaarheid van het onderzoek. Om de invloed hiervan te beperken is er gecodeerd aan de hand van een vooraf opgesteld codeboek gebaseerd op wetenschappelijke literatuur en is het coderen uitgevoerd totdat er saturatie optrad.

Ten tweede heeft het onderzoek zich gericht op 29 kinderrechtenrapportages. Doordat de onderzoeksgroep relatief klein is, is er mogelijk nog geen compleet beeld geschetst van alle mogelijke onderbouwingen van beslissingen en daarmee de invulling en weging van het belang van het kind in migratieprocedures. Wel is er diversiteit aan kenmerken van de onderzoeksgroep, te weten: land van herkomst, duur van verblijf en leeftijd van het kind ten tijde van het onderzoek. Dit heeft bijgedragen aan de representativiteit van de kinderrechtenrapportages en daarmee bijgedragen aan een completer beeld van de rol die het belang van het kind speelt in migratieprocedures.

Tot slot zijn er relatief weinig migratieprocedures in het onderzoek betrokken waarbij zowel een kinderrechtenrapportage als een BIC-rapportage is ingebracht. De migratieprocedures waarin beide rapportages zijn ingebracht, betroffen alleen zaken waarin een beroep werd gedaan op het recht op respect voor privéleven. Hierdoor gelden de conclusies van de vergelijkende kwalitatieve data-analyse niet voor de zaken waarin een beroep wordt gedaan op het recht op respect voor gezins-/familieleven. Het relatief kleine aantal kinderrechtenrapportage dat ondersteund werd door een BIC-rapportage doet af aan de representativiteit van de onderzoeksgroep.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Allereerst wordt aangeraden breder onderzoek te doen naar de rol van het belang van het kind in verschillende migratieprocedures waarin een kinderrechtenrapportage is ingebracht. In het huidige onderzoek is gekeken naar de migratieprocedures in het kader van artikel 8 EVRM. Het belang van het kind speelt met name een rol in migratieprocedures die een beroep doen op art. 8 EVRM (Beltman & Zijlstra, 2013). Het belang van het kind dient volgens het IVRK bij alle maatregelen betreffende het kind gewogen te worden (United Nations, 1989). In vervolgonderzoek zouden migratieprocedures geïnccludeerd kunnen worden waarin op andere gronden dan art. 8 EVRM een verblijfsvergunning wordt aangevraagd, zoals medische gronden of een asielaanvraag.

Daarnaast wordt aanbevolen nader onderzoek te doen hoe BIC-rapportages ondersteunend kunnen zijn aan kinderrechtenrapportages van Defence for Children. In het

huidige onderzoek heeft de vergelijkende analyse zich gericht op migratieprocedures in het kader van recht op respect voor privéleven. De resultaten wijzen op een voorzichtig positief beeld van het inbrengen van zowel een kinderrechtenrapportage als een BIC-rapportage. Een onderzoek waarbij meer data wordt verzameld kan de resultaten van het huidige onderzoek mogelijk versterken en meer inzichten op leveren over de rol die het belang van het kind speelt in migratieprocedures. Daarbij zouden kinderrechtenrapportages en BIC-rapportages betrokken kunnen worden in het kader van recht op respect voor gezins-/familieleven.

Aanbevelingen voor de praktijk

Aanbevolen wordt om een duidelijk kader te vormen voor het beoordelen en wegen van belangen van kinderen in migratieprocedures waarin een beroep wordt gedaan op art. 8 EVRM. Het belang van het kind krijgt meer aandacht in migratieprocedures, maar het belang van het kind vormt nog steeds niet altijd de eerste overweging. Beslissers in migratieprocedures hebben de complexe taak om verschillende belangen af te wegen, waarbij het restrictieve toelatingsbeleid en het economische welzijn van de Staat een van de belangen is (Van Os et al., 2022). Doordat het ontbreekt aan duidelijke kaders (Eekelaar 2015; Klaassen 2019), lijken andere belangen, zoals het belang van de Staat, zwaarder te worden gewogen dan dat van het kind (Van Os et al., 2022). Een verankering van het belang van het kind in het Nederlands migratierecht zou bijdragen aan het voorop stellen van de belangen van kinderen in migratieprocedures (Schuitemaker et al., 2022).

Ten tweede wordt aanbevolen om in migratieprocedures waarin het belang van het kind gewogen dient te worden, zowel een kinderrechtenrapportage als een BIC-rapportage in te brengen. Het huidige onderzoek wijst uit dat de beslissers het belang van het kind meer benoemen wanneer zowel een kinderrechten- als een BIC-rapportage is ingebracht. De juridische invalshoek vanuit de kinderrechtenrapportage en de gedragswetenschappelijke invalshoek vanuit de BIC-rapportages geven beslissers een breed beeld van de rechten en belangen die voor het betreffende kind gelden. De BIC-rapportages kunnen ondersteunend zijn aan de kinderrechtenrapportages van Defence for Children om zo het belang van het kind voor beslissers in kaart te brengen, met als doel het belang van het kind een eerste overweging te laten zijn in migratieprocedures.

Literatuur

- Aarrass, B. (2021). Binding met de Nederlandse bodem. *Asiel- & Migrantenrecht*, 4, 202–220. https://migratieweb-stichtingmigratierecht-nl.proxy-ub.rug.nl/system/files/document/article_publication/2021/05/amr_2021_4_artikel_bahija_aarrass.pdf
- Beltman, D., & Zijlstra, A.E. (2013). De doorwerking van 'het belang van het kind' ex artikel 3 IVRK in het migratierecht: vanuit een bottom-up benadering op weg naar een topdown toepassing. *Journal Migratierecht*, 12(4), 286-306
- Beltman, D., Van Os, C. & Zijlstra, A.E. (2017). *Juridische handreiking bij het gedragswetenschappelijke Best Interest of the Child-Assessment in de asielprocedure*. Onderzoeks- en Expertisecentrum voor Kinderen en Migratierecht.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8–14. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>
- Blaak, M., Bruning, M., Eijgenraam, M., Kaandorp, M. & Meuwese, S. (2012). *Handboek internationaal jeugdrecht: een toelichting voor rechtspraak en jeugdbeleid op het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind en andere internationale regelgeving over de rechtspositie van minderjarigen*. Defence for Children.
- Boeije, H. & Bleijenbergh, I. L. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Boom Lemma.
- Council of Europe. (1950). *European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as amended by Protocols Nos. 11 and 14*. Geraadpleegd van: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3b04.html>
- Defence for Children. (2022). Defence for Children staat voor kinderrechten!: Jaarverslag 2021. In *Defence for Children*. Geraadpleegd op 10 oktober 2022, van https://defenceforchildren.nl/media/6199/20220629_dc_jaarverslag-over-2021_web.pdf
- Derluyn, I., Mels, C., & Broekaert, E. (2009). Mental Health Problems in Separated Refugee Adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 44(3), 291–297. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2008.07.016>
- Desmond, A. (2018). The Private Life of Family Matters: Curtailing Human Rights Protection for Migrants under Article 8 of the ECHR? *European Journal of International Law*, 29(1), 261–279. <https://doi.org/10.1093/ejil/chy00>
- Eekelaar, J. (2015). The Role of the Best Interests Principle in Decisions Affecting Children and Decisions about Children. *The International Journal of Children's Rights*, 23(1), 3–26. <https://doi.org/10.1163/15718182-02301003>

- Egter van Wissekerke, H. G. (2011). *Regulier verblijfsrecht*. Boom Lemma.
- Flick, U. (2018). *An Introduction to Qualitative Research* (6de editie). SAGE Publications.
- Gremmen, M. D. (2022). De rol van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) in het migratierecht: deel 1. *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 7–8.
- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020). Uithuisplaatsing van jeugdigen: Wat, voor wie, en wanneer? In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (p. 13-27). SWP Uitgeverij.
- Höhne, E., Van der Meer, A. S., Kamp-Becker, I., & Christiansen, H. (2020). A systematic review of risk and protective factors of mental health in unaccompanied minor refugees. *European Child & Adolescent Psychiatry*. <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01678-2>
- Humphreys, K. L. (2018). Future Directions in the Study and Treatment of Parent–Child Separation. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 48(1), 166–178. <https://doi.org/10.1080/15374416.2018.1534209>
- IND. (2020). *WI 2020/16 Richtlijnen voor de toepassing van artikel 8 EVRM (WI 2020/16)*. Geraadpleegd op 14 oktober 2022, van <https://cmr.jur.ru.nl/cmr/tbv/tbv13/20/wi.2020.16.pdf>
- Kalverboer, M. E. (2014). *Het belang van het kind in het migratierecht*. SWP.
- Kalverboer, M., Beltman, D., Van Os, C., & Zijlstra, E. (2017). The Best Interests of the Child in Cases of Migration. *The International Journal of Children's Rights*, 25(1), 114–139. <https://doi.org/10.1163/15718182-02501005>
- Kalverboer, M.E. & Winter, H. B. (2007). Asielgezinnen en kinderrechten: het belang van het kind in het migratierecht. *Journal Migratierecht*, 10(199), 772 - 785.
- Kalverboer, M. E., & Zijlstra, A. E. (2006a). *De schade die kinderen oplopen als zij na langdurig verblijf in Nederland gedwongen worden uitgezet*. Rijksuniversiteit Groningen. Geraadpleegd op 9 april 2022, van <https://www.rug.nl/research/study-centre-for-children-migration-and-law/publications/schadenota.pdf>
- Kalverboer, M., & Zijlstra, E. (2006b). *Het belang van het kind in het Nederlands recht* (1ste editie). SWP.
- Kalverboer, M., Zijlstra, A., & Knorth, E. (2009). The Developmental Consequences for Asylum-seeking Children Living With the Prospect for Five Years or More of Enforced Return to Their Home Country. *European Journal of Migration and Law*, 11(1), 41–67. <https://doi.org/10.1163/157181609x410584>
- Kampstra, E. M. (2021). *Hoofdzaken migratierecht* (4de editie).

- Kienzler, H., Wenzel, T. & Shaini, M. (2018). Vulnerability and psychosocial health experienced by repatriated children in Kosovo. *Transcultural Psychiatry*, 56(1), 267–286. <https://doi.org/10.1177/1363461518802992>
- Klaassen, M. (2019). Between facts and norms: Testing compliance with Article 8 ECHR in immigration cases. *Netherlands Quarterly of Human Rights*, 37(2), 157–177. <https://doi.org/10.1177/0924051919844387>
- Klaassen, W., & Lodder, G. (2020). Kroniek gezinshereniging 2018–2019. *Asiel- en Migratierecht*, 1, 11–24.
- Klaassen, M. & Rodrigues, P. (2017). The Best Interests of the Child in eu Family Reunification Law: A Plea for More Guidance on the Role of Article 24(2) Charter. *European Journal of Migration and Law*, 19(2), 191–218. <https://doi.org/10.1163/15718166-12340007>
- Lodder, G. G. (2018). *Migratierecht in vogelvlucht 2018* (1ste editie). Sdu.
- Lodder, G. G. (2019). *Selectief naast restrictief. Evaluatie van de Wet modern migratiebeleid*. WODC, Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2020). *Rapportage Vreemdelingenketen: Periode januari-december 2019*. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-53de572f-e509-4472-b75d-7be7007aa1af/1/pdf/tk-bijlage-rapportage-vreemdelingenketen-2019.pdf>
- Moya, D. & Milios, G. (2021). *Aliens before the European Court of Human Rights: Ensuring Minimum Standards of Human Rights Protection*. Brill.
- Nissen E. & Sportel I. D. A. (2021). *Jeugd(beschermings)recht en migratierecht: Een juridisch-empirische analyse*. WODC.
- Reneman, A. M. (2011). Het Kinderrechtenverdrag krijgt tanden: over hoe het VN Verdrag inzake de Rechten van het Kind via het EU-recht en het EVRM binnendringt in het Nederlandse migratierecht. *Asiel & Migrantenrecht*, 2011(8), 349-362.
- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. SAGE Publications.
- Schuitemaker, S., Alting von Geusau, M. & Ouwens, A. (2022). Het hogere belang van het kind onvoldoende uitgewerkt in Nederlands migratierecht. *A&MR*, 3, 111–122.
- Smith, S., Gillen, M., Brito, J., Khan, F., Lewy, R., Ricardo, F. & Ramirez Diaz, L. J. (2020). Family Separation in the Sunshine State: Preparing for the Traumatic Impact and Economic Costs of Immigrant Parent Deportation on Florida’s Child Welfare System. *Journal of Human Rights and Social Work*, 5(2), 78–93. <https://doi.org/10.1007/s41134-019-00105-0>
- Smith, A., Lalonde, R. N. & Johnson, S. (2004). Serial Migration and Its Implications for the Parent-Child Relationship: A Retrospective Analysis of the Experiences of the Children

- of Caribbean Immigrants. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 10(2), 107–122. <https://doi.org/10.1037/1099-9809.10.2.107>
- Suarez-Orozco, C., Todorova, I. L. & Louie, J. (2002). Making Up For Lost Time: The Experience of Separation and Reunification Among Immigrant Families. *Family Process*, 41(4), 625–643. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2002.00625.x>
- United Nations (1989). Convention on the Rights of the Child. Geraadpleegd van <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
- United Nations Committee on the Rights of the Child (UNCRC). (2003). *General comment no. 5: General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child*. Geraadpleegd van: <https://www.refworld.org/docid/4538834f11.html>
- United Nations Committee on the Rights of the Child (UNCRC). (2013). *General comment No. 14: On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration*. Geraadpleegd van: <https://www.refworld.org/docid/51a84b5e4.html>
- Van Os, E. C. C. (2018). *Best Interests of the Child-Assessments for recently arrived refugee children*. (Proefschrift, Rijkuniversiteit Groningen). Geraadpleegd van https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/60048620/Complete_thesis.pdf
- Van Os, E. C. C., Zijlstra, A. E., Mellema, R. & Meijer, M. (2022). Welke rol spelen gedragswetenschappelijke analyses van het belang van het kind in de migratierechtelijke besluitvorming? *A&MR*, 6–7, 354–366.
- Vegter, M., De Wildt, R., Kaandorp, M., & Van Aalst, E. (2019). *Child-sensitive return. Upholding the best interests of refugee and migrant children in return decisions and processes in the Netherlands*. UNICEF Netherlands. <https://www.unicef.nl/files/UNC%20Country%20Report%20NL%20FINAL%20web.pdf>
- VN-Kinderrechtencomité. (2022). *Eind-observaties bij de gecombineerde vijfde en zesde periodieke Nederlandse rapportage (CRC/C/NLD/CO/5-6)*. Geraadpleegd op 10 mei 2022, van <https://www.kinderrechten.nl/assets/2022/07/Eind-observaties-VN-Kinderrechtencomite.pdf>
- Waddoups, A. B., Yoshikawa, H. & Strouf, K. (2019). Developmental Effects of Parent–Child Separation. *Annual Review of Developmental Psychology*, 1(1), 387–410. <https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-121318-085142>
- Watkins, D. C. & Gioia, D. (2015). “First Floor”. *Mixed Methods Research*, 1–16. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199747450.003.0001>

- Wiese, E. B. & Burhorst, I. (2007). The Mental Health of Asylum-seeking and Refugee Children and Adolescents Attending a Clinic in the Netherlands. *Transcultural Psychiatry*, 44(4), 596–613. <https://doi.org/10.1177/1363461507083900>
- Zevulun, D., Elianne Zijlstra, A., Post, W. J., & Knorth, E. J. (2021). A qualitative study into the reintegration of vulnerable migrant children and families after return to Kosovo: Findings from a follow-up. *Children and Youth Services Review*, 125. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.105991>
- Zucker, H. A. & Greene, D. (2018). Potential Child Health Consequences of the Federal Policy Separating Immigrant Children From Their Parents. *JAMA*, 320(6), 541. <https://doi.org/10.1001/jama.2018.10905>
- Zwaan, K., Terlouw, A., Strik, T., Oosterom-Staples, H., de Lange, T., de Hart, B., Grütters, C. & Fernhout, R. (2018). *Nederlands migratierecht*. Boom Lemma

Bijlage 1. Codeboek

Hoofdcodes deductief	Subcodes deductief
1) BIC-model	BIC 1: Adequate verzorging BIC 2: Veilige fysieke directe omgeving BIC 3: Affectief klimaat BIC 4: Ondersteunende flexibele opvoedstructuur BIC 5: Adequaar voorbeeld gedrag BIC 6: Interesse BIC 7: Continuïteit in opvoeding en verzorging, toekomstperspectief BIC 8: Veilige fysieke wijdere omgeving BIC 9: Respect BIC 10: Sociaal netwerk BIC 11: Educatie BIC 12: Omgang met leeftijdsgenoten BIC 13: Adequaar voorbeeld in de samenleving BIC 14: Stabiliteit in levensomstandigheden, toekomstperspectief
2) General Comment nr. 14	GC 1: Gezondheid van het kind GC 2: Identiteit van het kind GC 3: Kwetsbaarheid van het kind GC 4: Mening van het kind
3) Advies Kinderrechtenrapportage	Wel verblijfsvergunning Geen verblijfsvergunning
4) Beslissing eerste aanvraag	Ingewilligd Afwegen
5) Beslissing bezwaar/beroep/hoger beroep	Gegrond Ongegrond
Hoofdcodes inductief	Subcodes inductief
1) Beoordeling gezins-/familieleven	Geen schending gezinsleven

	Intensief gezins-/familielevens
	Onjuiste toets gezins-/familielevens
	Objectieve belemmering
2) Beoordeling privélevens	Geen schending privélevens
	Contacten met Nederlands kunnen behouden worden
	Nieuw leven opbouwen land van herkomst mogelijk
	Slechtere situatie land van herkomst geen reden
	Band met ander land
	Geen uitzonderlijke band Nederland
	Familie kan ondersteunen
	Sprake van worteling
3) Belang van de staat	Belang van staat weegt zwaarder
	Volksgezondheid
	Restrictief toelatingsbeleid
	Economisch welzijn Nederland
4) Eigen verantwoordelijkheid	Gevolgen eigen keuze
5) Beoordeling belangenafweging	Onvoldoende gewicht belang kind
	Voldoende gewicht belang kind
	Onjuiste weging belang van kind
	Verschil inzicht gewicht belang van kind
6) Beoordeling kinderrechtenrapportage	Rapport niet specifiek
7) Ontwikkeling kind	Stabiliteit in levensomstandigheden
	Continuïteit in opvoeding
